

Kylmä sota päättyy

Kpl 14

Liennytyksestä kilpavarustelun kiihtymiseen

- ”Suojasää” 1953 -> Geneve 1955 ”Geneven henki”
  - ”Kuollessaan Stalin muuttui Geneven hengeksi”
- Kuuban kriisin (1963) jälkeen liennytyksen aika kesti 1970-luvun loppuun
  - Ydinsulkusopimus
  - 1975 ETYK, Helsinki
- 1979-1989 Afganistanin sota (NL)
- 1980-luvulla Usa-NL suhteet huonot -> Ronald Reagan = NL ”pahan valtakunta”, Tähtien sota -ohjelma.

Neuvostoliiton järjestelmän romahdus

- 1970-luvun öljykriisi (hinnan nousu) hyödytti NL:a -> talous piristyi.
  - Tosiasiassa teollisuuden resurssit olivat heikot, investoinnit tekemättä ja tuotanto oli tehotonta.
  - Suunnitelmatalous ei toiminut.
  - Armeijan kustannukset suuret
  - Pysähtyneisyyden aika
- Ideologinen kriisi
  - ”Voitto fasismista”, suuri isänmaallinen sota”
  - 1968 Prahan kevät, Tsekkoslovakia -> kritiikki järjestelmää vastaan yltyi
- Varustelukilpailu USA:n kanssa kuritti taloutta

NL - Gorbatsov

- Perestroika, talousuudistukset
- Glasnost, avoimuus
- Suosittu ulkomailla -> Nobelin rauhanpalkinto 1990
- Sisäinen arvostelu kiihtyi -> tehottomuus taloudessa, ympäristöongelmat, ongelmien salailu.
  - Tsernobylin ydinvoimaonnettomuus 1986
  - Sosialistisen järjestelmän kritiikki ja itsenäisyysvaatimukset erityisesti reuna-alueilla esim. Baltian maat
- NL:n järjestelmä päättyi 25.12.1991 Gorbatsovin radiopuheeseen, jossa hän totesi, että NL:a ei enää ole
  - 15 itsenäistä valtiota syntyi
  - Venäjän johtoon Boris Jeltsin

Itä-Euroopan vapautuminen

- Unkarin kansannousu 1956
- Prahan kevät, Tsekkoslovakia 1968
- → Breznevlin oppi
- Kansandemokratian johtajien asema ”Moskovan suoja”
  - → ETY-kokous 1975
  - Solidaarisuusliike Puolassa 1980-luvulla (ammattiliitto) -> 1988 kommunistivalta päättyi
  - Viro ”laulava vallankumous”
- 1989 Gorbatsov irtisanoutui Breznevlin opista, sosialistiset maat saavat itse valita tiensä → Unkari 1989 → DDR 1989 (Saksat yhdistyivät 1990) → Tsekkoslovakia samettivallankumous 1989 + Bulgaria 1989.
  - Romaniassa väkivaltainen vallanvaihto
- Varsovan liitto hajosi 1991

NEUVOSTOLIITTO HAJOAA

